

3) *monsonís* cogn. a L'Atzúbia (XXXIII, 115.3) etc.
 4) *Mont Cenís*, muntanya cèlebre, ja històricament, en els Alps, entre Savoia i Piemont damunt de Susa, avui perforada pel túnel de la línia Lió-Torí. En la *Legenda Aurea* de Voràgine, S. XIII: «per *Montem Cenisium* Italiam intravit ---» (ed. Graesse 834.34, però amb variant ms. *Mont Cenís* (*VidesR.*)).

5) *Montcenís*, cap de cantó a Borgonya (Saone-et-Loire).

6) *Coll Senís*, collet ben marcat en el contrafort S.O. del Montnegre, en la carena que baixa de Cal Paraire a Collsacreu, entre aquell i Coll de Forcs (oït allí 1930 i 1991): forma un planell sembrat de lloses i codines de color gris clar, que de lluny li donen un color cendrós.

L'etim. del 4) ja és del domini comú: MONS CŪNĪSIUS 'de color gris-cendrós', i els altres tots són aplicacions de la mateixa denominació, amb caràcter independent un de l'altre. Car també el poble que encapçala aquest article està situat damunt una muntanya (cf. la cobla supra), que en diuen, per excel·lència «El Munt» (Maluquer, *BCEC* XII, 3, 4), i en la meua visita, en tot aquest grup orogràfic *Montsonís-Foradada-Salgars*, vaig notar color gris fosc pertot. Cf. NLL com *Cendrosa*, nom molt repetit (muntanya entre Son i la Vall d'Aran), i *Cenrosa* poble de Segarra (ja enumerat en el mateix document citat de 1156.

MONTSORIU

Montsoriu és el nom d'un castell ben conegut del terme d'Arbúcies (la Selva). És pronunciat vulgarment *munsulíu*, com he pogut notar a Sant Celoni i molts altres indrets de la rodalia. La forma amb *-l-* és moderna i deguda a una etimologia popular (*mont solíu* o solitari, qualificatiu que escau molt bé al turó que li donà nom).¹ No és possible, doncs, fundar-s'hi per veure-hi MONTEM IPSI OLIVI, com feia Alcover, *BDLC*, IX, 357.

MENC. ANT. 1002: Monte Suriz (*Cart. St. Cugat*, II, 10); *1191: Montem Suricum* (Alart, *Privilèges*, 71); *1194:* en el «castro de *Montsuriu*» jura Ponç de Cabrera que no farà mal al rei Anfós el Cast (*Li. Fe. Ma.* § 413, p. 434.12); *1199:* Ponç de *Montesuriz* signa un conveni relatiu a G. de Cabrera, Girona i Argimon (ibid. § 416). Fi segle XIII: *Muntsuriu* (Desclot, *Crònica* ed. Coll, cap. 153, V. 36); *1362: Montesiricho* i *Montseriu* (Alsius, *Nomencl.* p. 242); *1367: Montsoriu* (Miret *Castellbò*, p. 259).

D'aquestes formes, les més antigues en data no són pas, com passa sovint, les més arcaiques. En tot cas no es pot pensar en *SORICEM (ll. cl. *sorex*) 'rata', que a penes ha deixat cap rastre en el domini català, i que no donaria un sentit acceptable.² Les dues de 1362 presenten una *io e* que sobreviu encara, en les

regions extremes de la llengua, a *Son Montseriu*, possessió del terme de Manacor,³ i *Montseriu*, masia del terme de Mosset (Conflent),⁴ localitats que degueren pendre nom de la més coneguda de la Selva. La *e* s'assimilà després a la *o* precedent. com és corrent en català: *conjuminar* < *congeminar*, *cosxoril* < *coceril* (derivat de *cócera* CULCITRA), *esmortuir* < *esmorteir* etc.

Partint de *Montseriu* trobarem una fàcil explicació del segon element en el nom d'home germànic SIGIRIC, que si en temps del rei visigot d'aquest nom, s'emprava en aquesta forma plena, més tard apareix com a *Siric* (Först. 1331) MONS SI(GE)RICI en genitiu. Igual etimologia té *Castrojeriz* (Burgos), segons Menéndez Pidal (*Orígenes*, 89), cf. *Castro Seric*, *-ize*, en documents de 1127 i 1154 (*Doc. ling.*, 37.14 i 196.16).⁵

¹ A aquesta alteració degué contribuir la confusió que han fet molts amb el nom de *Monsolí* o *Mansolí*, parròquia del terme de Sant Hilari, no lluny d'allà. Com observa CCandi, en la seva monografia sobre *Sant Hilari*, pp. 56, 51, 53, 57, 148, 155, la grafia antiga d'aquest és *Mansulino* (-nz-) des de 1220 fins a 1530 en què apareix *Montsolí* per primer cop. Vegeu també *Monsolí*, xvi, 94, 213. Serà un *Manzoninus dissimilat, diminutiu romànic del freqüent nom germànic *Manzo*, -on. (Först., 1093) Cf. n. 5.—² A París hi ha el *Parc de Montsouris*. És possible que en aquest cas hi hagi al·lusió a la muntanya de la faula que va posar al món un ratolí; al·lusió, però, que solament pot escaure a un turó de dimensions minúscules, que no són de cap manera les de Montsoriu.—³ *BDLC*, II, 255.—⁴ Mapa francès del Ministeri de l'Interior al 100.000, full d'Ax-les-Thermes.—⁵ Existeix també un *Montsolíu*, que s'ha usat com nom d'un turó ben llunyà, en el sistema muntanyós del Nord de Castelló Pna. És nom peculiar dels pescadors i gent de mar, que l'apliquen al puig anomenat *El Vartolo* per la gent de terra —el gran cim més oriental de la serra *Maigmudella* (veg. l'art. *Maigmo*, supra): *mansulíu* li digueren a Casac. 1926 els pescadors del Grau de Castelló mostrant-li com treia el cap darrere, i per damunt, del puig de *Montornés*; «la mamella de *monsolíu*» digueren els del Grau de Morvedre (els de Vinaròs simplement «la Muntanya Grossa»). Doncs, nom creat amb l'adj. *solíu*, pel caràcter isolat, fora-sortit, d'aquest puig, sotjat pels ocells de presa que ronden pel *Vartolo* (VULTURIORUM).

MONTSUAR

Poblet d'Urgell, immediat a *Montalé* (art. supra), agregats al municipi d'Ivars.

Pron.: recordo haver oït *munsuá*, junt amb *Montalé* en les enquestes d'Ivars i Castellnou (xv, 95 ss.)